

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ**

Мін'юст

вул. Архітектора Городецького, 13, м. Київ, 01001

тел.: (044) 364-23-93, факс: (044) 271-17-83

E-mail: callcentre@minjust.gov.ua,
themis@minjust.gov.ua,

Web: <http://www.minjust.gov.ua>,

код згідно з ЄДРПОУ 00015622

Кобякову Вадиму Євгенійовичу

вул. Брацлавська, 2, м. Вінниця,
21100

[foi+request-99624-](mailto:foi+request-99624-8b37054f@dostup.pravda.com.ua)

8b37054f@dostup.pravda.com.ua

Міністерство юстиції України розглянуло Ваш запит на отримання публічної інформації від 26.01.2022, зареєстрований у Мін'юсті 26.01.2022 за № ПІ-К-395, та надає на електронну адресу, зазначену у Вашому запиті, копію автентичного перекладу рішення Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) у справі «Юрій Миколайович Іванов проти України» (заява № 40450/04) від 15.10.2009, яке набуло статусу остаточного 15.01.2010.

Щодо надання копій документів, розроблених Кабінетом Міністрів України, Міністерством юстиції України та іншими органами державної влади, а також інформації про вчинені дії та заходи з метою виконання рішення Європейського суду у справі «Юрій Миколайович Іванов проти України» в частині вжиття заходів загального характеру у межах компетенції повідомляємо таке.

Заходи загального характеру полягають у вчиненні дій, спрямованих на усунення причини, що стала підставою звернення до Європейського суду, з метою забезпечення додержання державою положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), порушення яких встановлене рішенням, забезпечення усунення недоліків системного характеру, які лежать в основі виявленого Європейським судом порушення. Такими заходами у більшості випадків є внесення змін до чинного законодавства та практики його застосування; внесення змін до адміністративної практики; забезпечення юридичної експертизи законопроектів та інші заходи, які унеможливають подальші порушення Конвенції та забезпечують максимальне відшкодування наслідків порушень, які вже мали місце.

Водночас наголошуємо, що процес вирішення цієї проблеми є складним та довготривалим і потребує єдності, цілісності та взаємозалежної роботи державних органів всіх гілок влади, рівнів, органів зі спеціальним статусом спільно з міжнародними організаціями.

СЕД АСКОД

Міністерство юстиції України

№ 13342/ПІ-К-395/5.2.2 від 02.02.2022

Підписувач Коломієць Валерія Рудольфівна

Сертифікат 58E2D9E7F900307B04000000C8A130004E7C8C00

Дійсний з 07.12.2020 0:00:00 по 07.12.2022 0:00:00

Починаючи з 2009 року Міністерство юстиції України розробило кілька законопроектів, спрямованих на створення ефективної системи виконання рішень національних судів.

Зокрема, було розроблено та подано до Кабінету Міністрів України проект Закону України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень», який було прийнято Верховною Радою України 05.06.2012 № 4901-VI (копія додається). Так, Законом запроваджувався механізм, за яким виконання судових рішень про стягнення коштів з державних органів, підприємств, установ чи організацій, боржника-юридичної особи, примусова реалізація майна якого забороняється, здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, у разі якщо неможливо виконати рішення за рахунок боржника.

Виконання таких судових рішень здійснюється Державною казначейською службою України відповідно до:

- *Порядку погашення заборгованості за рішеннями суду, виконання яких гарантується державою, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.09.2014 № 440 (рішення, ухвалені до 01.01.2013) (копія додається).*

Зазначений порядок визначає процедуру подання відповідних документів заявників до Державної виконавчої служби, подальшу передачу цих документів до Державної казначейської служби України та сплати сум, присуджених рішеннями національних судів. Відповідно до цього Порядку, виплати здійснюються за бюджетною програмою КПКВК 3504040 «Заходи щодо виконання рішень суду, що гарантовані державою» (далі – КПКВК 3504040) на основі сум, виділених для таких цілей у Державному бюджеті на відповідний рік. Порядком передбачено, що виконавчі документи за рішеннями суду про стягнення коштів або рішення суду, що набрали законної сили, боржниками за якими є державні органи, державні підприємства, установи, організації або юридичні особи, примусова реалізація майна яких забороняється відповідно до законодавства, які видані або ухвалені до 01.01.2013, подаються до управлінь державної виконавчої служби відповідних головних управлінь юстиції за місцезнаходженням боржника для проведення їх обліку, інвентаризації заборгованості та подальшої передачі до органів, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів, для погашення заборгованості.

- *Порядку виконання рішень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або боржників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.08.2011 № 845 (рішення ухвалені після 01.01.2013) (копія додається).*

Порядком визначено механізм виконання рішень судів або інших державних органів (посадових осіб), які відповідно до закону мають право приймати такі рішення про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або боржників, зокрема, за фактом надходження заяви стягувача, на користь якого прийнято рішення про стягнення коштів та інших відповідних документів.

У продовження роботи над вирішенням системної проблеми невиконання або тривалого виконання судових рішень у 2015 році було проведено комплексну реформу системи примусового виконання судових рішень. Метою змін було запровадження змішаної системи виконання судових рішень за участю приватних виконавців. Для впровадження цієї реформи 02.06.2016 Верховною Радою України було прийнято нові *Закони України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» № 1403-VIII та «Про виконавче провадження» № 1404-VIII (копії додаються)*. Таким чином, було запроваджено новий інститут приватних виконавців.

09.08.2017 Кабінетом Міністрів України була прийнята *постанова № 591 «Про утворення міжвідомчої робочої групи з вирішення проблемних питань, пов'язаних із виникненням заборгованості держави за рішеннями судів»* (щодо справи «Юрій Миколайович Іванов проти України» та групи справ «Жовнер проти України») (далі – МРГ) (копія додається).

19.04.2018 відбулося чергове засідання МРГ, під час якого Міністерством юстиції України було представлено проєкт Закону України, який передбачав вдосконалення механізму погашення заборгованості держави за рішеннями судів та запобігання її виникненню. Законопроект отримав схвальний відгук представників державних органів, які висловили спільну позицію щодо необхідності якнайшвидшого його ухвалення.

27.06.2018 *проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо подолання проблеми заборгованості держави за рішеннями судів» (№ 8533)* було внесено до Верховної Ради України (копія додається).

Однак у зв'язку з початком роботи Верховної Ради України нового (дев'ятого) скликання та відповідно до вимог частини першої статті 95 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» законопроекти, не прийняті Верховною Радою попереднього скликання в першому читанні за основу, вважаються знятими з розгляду і не розглядаються Верховною Радою нового скликання. Відтак, проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо подолання проблеми заборгованості держави за рішеннями судів» за № 8533 знято з розгляду.

Також 22.08.2018 було прийнято *постанову Кабінету Міністрів України «Питання погашення заборгованості з пенсійних виплат за рішенням суду» № 649 (копія додається)*. Однак постановою Шостого апеляційного адміністративного суду від 22.07.2020, справа № 640/5248/19, рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 12.11.2019 змінено, зокрема, визнано протиправними та нечинними пункти 1 та 2 постанови Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 № 649 «Питання погашення заборгованості з пенсійних виплат за рішеннями суду».

Міністерством юстиції України було продовжено роботу щодо вжиття заходів загального характеру і 01.04.2020 *Кабінет Міністрів України прийняв постанову № 258 «Про утворення Комісії з питань виконання рішень*

Європейського суду з прав людини» (зі змінами від 08.07.2020 № 657) (копія додається) одним із завдань якої є підготовка пропозиції щодо формування і реалізації державної політики стосовно подолання проблеми, констатованої Європейським судом у рішенні проти України, розроблення загальної стратегії, а також плану дій на її виконання. До складу Комісії входять представники всіх гілок влади – законодавчої, виконавчої і судової, а також правозахисних і міжнародних організацій.

17.09.2020 відбулося перше засідання Комісії, на якому було представлено проєкт Національної стратегії розв’язання проблеми невиконання рішень судів, боржниками за якими є державний орган або державне підприємство, установа, організація, на період до 2022 року.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 1218-р (копія додається) було схвалено Національну стратегію розв’язання проблеми невиконання рішень судів, боржниками за якими є державний орган або державне підприємство, установа, організація, на період до 2022 року (далі – Стратегія).

Метою цієї Стратегії є вирішення системної проблеми невиконання і тривалого виконання рішень судів. Стратегія спрямована на подальше приведення законодавства України та практики його застосування у відповідність із стандартами Ради Європи у сфері виконання рішень судів. Положення Стратегії ґрунтуються на практиці Європейського суду, рішеннях, резолюціях їх Комітету міністрів Ради Європи (далі – КМ РЄ).

Стратегія ідентифікує такі причини виникнення проблеми:

- законодавчі
 - неузгодженість між розмірами соціальних виплат, передбачених різними законами, та розписом асигнувань державного бюджету на них;
 - наявність мораторіїв, які перешкоджають примусовому виконанню рішень судів;
 - недостатній рівень автоматизації процесу виконавчого провадження;
 - прогалини правового регулювання процедури банкрутства державних підприємств;
 - недосконалий механізм здійснення судового контролю за виконанням рішень судів щодо стягнення заборгованості;
- причини, пов’язані із збором інформації
 - відсутність єдиної системи електронної взаємодії між реєстрами судових рішень та автоматизованою системою виконавчих проваджень, документів для забезпечення аналізу і збору інформації про виконання судових рішень;
- фінансова причина
 - відсутність коштів для забезпечення виплати заборгованості за рішеннями судів;
- причина, обумовлена відсутністю засобів юридичного захисту
 - відсутність засобів юридичного захисту у зв’язку з невиконанням і тривалим виконанням рішень судів.

Стратегічними напрямками є:

- усунення нормативно-правових бар'єрів, які перешкоджають виконанню рішень судів;
- посилення інституційної спроможності органів та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів;
- ефективна взаємодія систем електронного судочинства та електронних виконавчих документів для пошуку, збирання, зберігання, обліку інформації про виконання судових рішень;
- належне фінансування видатків на погашення заборгованості за рішеннями судів;
- запровадження ефективних засобів юридичного захисту у зв'язку з невиконанням і тривалим виконанням рішень судів.

План заходів щодо реалізації Національної стратегії розв'язання проблеми невиконання рішень судів, боржниками за якими є державний орган або державне підприємство, установа, організація, на період до 2022 року (далі – План) було затверджено *розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.03.2021 № 210-р (копія додається)*.

План містить чіткі заходи нормативного та інституційного характеру, спрямовані на ефективне вирішення проблеми тривалого невиконання рішень національних судів в Україні.

Робота над виконанням Плану триває та станом на 31.12.2021 вже було досягнуто певних результатів:

Міністерством юстиції України було підготовлено *Моніторинговий звіт про проведення аналізу проблем та підготовку пропозицій щодо зняття мораторіїв, що ускладнюють виконання судових рішень, здійснення моніторингу мораторіїв з метою визначення їх регуляторного впливу на вирішення наявних проблем та на діяльність і права інших осіб, а також підготовку пропозицій щодо доцільності створення небюджетного фонду гарантування виконання рішень судів щодо підприємств, які перебувають під дією мораторіїв, внески до якого сплачуватимуться такими підприємствами (копія додається)*.

Цей аналітичний документ є результатом проведення ґрунтовної, комплексної підготовки пропозицій змін до законодавства (наскільки це є можливим у межах компетенції Міністерства юстиції України з урахуванням наданих іншими органами державної влади інформації), яка полягає у вивченні стану нормативно-правової бази в цій сфері правового регулювання, дослідженні статистичних і експертних матеріалів, визначенні регуляторного впливу мораторіїв, а також здійсненні прогнозу соціально-економічних та інших наслідків прийнятих змін.

Наразі ЄБРР розробляється Концепція (методологічна та стратегічна карти) щодо скасування існуючих мораторіїв у сфері примусового виконання рішень та судових процедур банкрутства щодо державних підприємств.

Розроблення законопроекту з питань приведення процедур банкрутства державних підприємств у відповідність до європейських вимог та стандартів

безпосередньо пов'язане з розробленням проєктів інших нормативно-правових актів, спрямованих на удосконалення нормативного регулювання процедур банкрутства державних підприємств та господарських товариств, у статутному капіталі яких більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі. Міністерством юстиції України проводиться робота з розроблення законопроєкту про внесення змін до відповідних актів щодо скасування неактуальних мораторіїв, в тому числі на банкрутство підприємств державного сектору економіки.

Також на розгляді у Верховній Раді України знаходиться розроблений Міністерством юстиції України *проєкт Закону України «Про внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства»* (реєстр. № 4409) (копія додається), прийнятий 01.06.2021 в першому читанні за основу та на цей час готується до розгляду у другому читанні. Положеннями проєкту, серед інших, пропонуються зміни, спрямовані на удосконалення процедур банкрутства державних підприємств.

20.05.2021 Кабінетом Міністрів України поданий на розгляд Верховної Ради України розроблений Міністерством юстиції України *проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кодексу України з процедур банкрутства»* (реєстр. № 5528) (копія додається). Положеннями зазначеного проєкту, серед інших, пропонуються зміни до Закону України «Про управління об'єктами державної власності» та Закону України «Про Фонд державного майна України» з метою приведення їх у відповідність до положень Кодексу України з процедур банкрутства. Розгляд зазначеного законопроєкту включений до Порядку денного шостої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання, затвердженого постановою Верховної Ради України від 07.09.2021 № 1708-ІХ.

Щодо розширення повноважень органів та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів, а також удосконалення автоматизації виконавчого провадження 14.06.2021 у Верховній Раді України зареєстровано *проєкт Закону України «Про примусове виконання рішень»* (далі – проєкт Закону) (реєстр. № 5660) (копія додається), який 14.07.2021 було прийнято в першому читанні за основу. Метою і завданням проєкту Закону є комплексне удосконалення процесу примусового виконання рішень.

Новації, передбачені проєктом Закону, умовно поділяються за такими напрямками: 1) розширення повноважень приватних виконавців та полегшення доступу до професії приватного виконавця для збільшення їх загальної кількості; 2) цифровізація процесу примусового виконання рішень; 3) визначення особливостей виконання окремих категорій рішень; 4) нові підходи до звернення стягнення на майно боржника, визначення особливостей звернення стягнення на окремі види майна.

Вказаним законопроєктом, серед іншого, пропонується удосконалити порядок виконання рішень, за якими боржник зобов'язаний вчинити певні дії або утриматися від їх вчинення та посилити відповідальність боржників за

невиконання такої категорії рішень. Так, у разі невиконання боржником без поважних причин рішення, яке не може бути виконано без участі боржника, виконавець застосовує до боржника штрафні санкції, виносить постанову про встановлення тимчасового обмеження боржника – фізичної особи або керівника боржника – юридичної особи у праві виїзду за межі України, а також надсилає органу досудового розслідування повідомлення про вчинення боржником кримінального правопорушення.

У подальшому виконавець здійснює перевірку виконання боржником рішення один раз на місяць та у разі невиконання рішення виносить постанову про накладення на боржника штрафу у подвійному розмірі. У разі невиконання боржником рішення протягом двох років, виконавчий документ повертається стягувачу.

Щодо невиконання рішень національних судів, якими передбачено право на соціальне забезпечення. Невиконання таких рішень виникає у зв'язку з відсутністю належного бюджетного фінансування відповідних державних програм. Наприклад, відповідно до інформації, наданої Мінсополітики, вказаним міністерством при поданні бюджетних запитів на 2022-2024 роки до проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2022 рік» було подано Мінфіну пропозиції щодо збільшення обсягів видатків за соціальними програмами, в тому числі щодо: - погашення заборгованості з пенсійних виплат за рішеннями суду; - виконання постанови Верховного Суду від 18.03.2020 у зразковій справі № 240/4937/18, провадження № 11-150за19 відповідно до Рішення Великої палати Конституційного Суду України від 17.07.2020 № 6-р/2018 (виплата доплат до пенсій відповідно до статті 39 Закону України «Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи»); - збільшення видатків за бюджетною програмою 2501290 «Забезпечення виконання рішень суду».

Принагідно звертаємо увагу, що за результатами оцінки ефективності реалізації Стратегії та Плану заходів до неї їх положення можуть бути переглянуті та змінені або доповнені.

Щодо нормативно-правових документів, що регулюють правовідносини Держави Україна (уповноважених державних органів) з Комітетом міністрів Ради Європи (далі – КМ РЄ) надаємо копії Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23.02.2006 N 3477-IV, постанови Кабінету Міністрів України «Про заходи щодо реалізації Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 31.05.2006 № 784, Правил КМ РЄ щодо контролю за виконанням рішень Європейського суду та умов дружнього врегулювання від 10.05.2006.

Щодо нормативно-правових актів, якими передбачено врегулювання питання надання відшкодування за невиконання або тривале виконання рішень національних судів, повідомляємо, що статтею 5 Закону України «Про гарантії

держави щодо виконання рішень національних судів» передбачено, що у разі якщо центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, протягом трьох місяців не перерахував кошти за рішенням суду про стягнення коштів, крім випадку, зазначеного в частині четвертій статті 4 цього Закону, стягувачу виплачується компенсація в розмірі трьох відсотків річних від несплаченої суми за рахунок коштів, передбачених за бюджетною програмою для забезпечення виконання рішень суду.

Компенсація за порушення строку перерахування коштів за рішенням суду про стягнення коштів з державного органу нараховується центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів.

Компенсація за порушення строку перерахування коштів за рішенням суду про стягнення коштів з державного підприємства або юридичної особи нараховується державним виконавцем протягом п'яти днів з дня отримання ним повідомлення центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, про перерахування коштів, крім випадку, коли кошти перераховуються на відповідний рахунок органу державної виконавчої служби.

У разі якщо кошти за рішенням суду не перераховані стягувачу з відповідного рахунка органу державної виконавчої служби протягом десяти днів з дня надходження всіх необхідних для цього документів та відомостей, стягувачу виплачується компенсація в розмірі, встановленому частиною першою цієї статті, за рахунок коштів, передбачених за бюджетною програмою для забезпечення виконання рішень суду.

Водночас з огляду на значний об'єм запитуваної інформації просимо, у разі необхідності, конкретизувати Ваші питання.

Додаток: на 474 арк.

**Заступниця Міністра
з питань європейської інформації**

Валерія КОЛОМІЄЦЬ